

**Nagykőrös Város
Települési
Környezetvédelmi
Program**

**Nagykőrös Város Önkormányzata
2750 Nagykőrös, Szabadság tér 5.**

2019. június

TARTALOMJEGYZÉK

1	Bevezetés	3
1.1	Helyzetértékelés, tervezési előzmények.....	3
2	Nagykőrös és környezetének általános jellemzése.....	3
2.1	A település múltja, eredete	4
2.2	Lakosság, demográfia	6
2.3	Természetföldrajzi adottságok.....	7
2.3.1	Fekvés, domborzati viszonyok	7
2.3.2	Földtani viszonyok	7
2.3.3	Talajtani áttekintés	8
2.3.4	Éghajlat	9
2.4	Vízgazdálkodás	10
2.4.1	Vízrajz, felszíni vízhasználat	10
2.4.2	Felszín alatti vizek, felszín alatti vízhasználat.....	10
3	A környezeti elemek állapotának bemutatása.....	11
3.1	Levegőminőség.....	11
3.2	Vizek	13
3.2.1	Csatornázottság, csapadékvíz elvezetés	14
3.3	Talaj, felszínborítottság.....	15
3.4	Növény és állatvilág	16
3.5	Természetvédelem, tájvédelem	16
3.6	Ökológiai hálózatok, Natura 2000 területek, Nemzeti Parkok.....	17
3.7	Zajvédelem	20
4	Települési és épített környezet állapota	21
4.1	Infrastruktúra	21
4.1.1	Közlekedés	21
4.2	Ivóvízellátás	22
4.3	Szennyvízkezelés	23
4.4	Csapadékvíz elvezetés.....	24
4.5	Áramszolgáltatás	24
4.6	Hulladékkezelés.....	24
4.7	Zöldfelület gazdálkodás	25
4.8	Épített környezet állapota.....	26
5	Célkitűzések és feladatok: a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célok, környezeti célállapotok	27
5.1.	Zaj és rezgés elleni védelem.....	27
6	SWOT elemzés	32

1 Bevezetés

1.1 Helyzetértékelés, tervezési előzmények

A környezet védelme, a természeti értékek megőrzése napjainkra a társadalmi-gazdasági élet meghatározó részévé vált. Ennek alapvető oka egyrészt a hosszú távon nem fenntartható gazdálkodás következtében a természeti erőforrások egyre gyorsabb ütemű felhasználása, másrészt a gazdasági tevékenységek hatásaként a környezetbe kibocsátott szennyezőanyagok mennyisége.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. tv. értelmében minden önkormányzatnak készítenie kell egy Települési Környezetvédelmi Programot, mely tartalmazza a környezet állapotának elemzését és értékelését. Az elkészített *környezetvédelmi program célja* a közigazgatási terület környezeti jellemzőinek meghatározása, a meglévő környezeti értékek megóvása, a problémák feltárása, rangsorolása és javaslat a további feladatok meghatározására. Célja a környezetkárosító tevékenységek megelőzése, illetve felszámolása, a környezeti állapot helyreállítása, valamint a település lakossága, a környezet és a településen működő gazdasági szervezetek közötti harmonikus kapcsolat megteremtése, a fenntartható fejlődés feltételeinek biztosítása. Ahhoz, hogy a különböző szintű feladatok jól elhatároltak és ugyanakkor összehangolhatók legyenek a közös szemléleti megközelítést, a célokat és az alapelveket kell tisztázni. Tekintettel arra, hogy a települések, valamint azok környezeti problémái között jelentős különbségek vannak, egységesen mindenkire alkalmazható alapelvek és célok nem fogalmazhatók meg.

A programban foglaltak megvalósulásának fontos részét kell, hogy képezze a helyi viszonylatban történő *tájékoztatás*. Egyik kiemelt célkitűzés a lakosság környezettudatos magatartásának alakítása, kedvező irányba történő befolyásolása. Környezetünk védelme mindannyiunk érdeke, hiszen természeti és épített környezetünk degradálódása saját életminőségünk romlásához vezet.

2 Nagykőrös és környezetének általános jellemzése

Nagykőrös, Pest megye dél-keleti részén, Kecskeméttől északra található. A települést kettészeli a 441. számú főút, mely Kecskeméttől Cegléd felé biztosít kapcsolatot, így teremtve összeköttetést az M5 autópálya felé. A település az északi szélesség 47° 2'-én, és a keleti hosszúság 19° 45'-én található. A település területe 227,97 km².

Nagykőröstől Kecskemét 20 km, Cegléd pedig 16 km-re található. A megyeszékhelytől mintegy 90 km választja el, így Budapestet az M5 autópályán a gyakorlatban egy órán belül el lehet érni. Nagykőrösön buszpályaudvar, és vasútállomás is található. A nemzetközi elérhetőséget tekintve az autópálya közelsége miatt Nyugat-Európa, Szerbia, Montenegró felől

a legjobb az elérhetőség. Románia felé a zsúfolt 44-es főút, Ukrajna felé a szintén zsúfolt 4. számú főút biztosít kapcsolatot.

1. ábra: Nagykőrös és környéke

2.1 A település múltja, eredete

Nagykőrös és környéke évezredek óta lakott vidék. A legrégebbi régészeti lelet az újkőkorból származik. Az újkőkor vége óta lakott helyen a honfoglalásig a legnagyobb nyomot az avarok hagyták. A Szurdok dűlőben előkerült fejedelmi aranykard az egyik legszebb avar régészeti emlék.

Először egy 1266-ban IV. Béla király által kiadott oklevélben említik Nagykőrös nevét, amelyet a kőrösfáról kapta, címerében is ez látható. A Bor-Kalán honfoglaló nemzetség, majd a többi birtokos alatt Nagykőrös a többi település mellett hamarosan kiemelkedett, amit 1368-ban valószínűleg már a mezővárosi státusz is jelzett. Jellegzetessége volt a városnak, hogy jobbágytelkek nem alakultak ki, hanem a szabad határhasználat volt a jellemző.

A török hódoltság idején a háborúk közepette mindvégig lakott hely maradt a környező települések népességének befogadjaként. Buda várának török kézre való kerülésével Nagykőrös is oszmán uralom alá jutott. A törököknek messzemenő érdekében állt a hadtáp biztosítása, s ezért oltalomban részesítették a jelentősebb mezővárosokat, így Nagykőröst is. A törökök az oltalmazás fejében súlyos adókat követeltek meg. Az évente esedékes adók mellett sokféle címen kellett adót leróni. Az adózás egyik legfontosabb részét a salétromgyártás tette ki. A török kiűzését követően, a magyar államiség helyreállítása ismételen erőpróbára kényszerítette Nagykőrös mezőváros lakosságát. Reális veszélyt jelentett a földesúri hatalom restaurációja, a mezővárosi autonómia felszámolása. A város 1642-ben vásárolta meg Pótharaszt pusztát, s ennek birtoklását

maga I. Lipót 1693-ban megerősítette. A mezőváros kiváltságos helyzetét ismerte el s erősítette meg I. Lipót 1697-ben is, amikor engedélyezte a vásártartást Nagykőrös mezőváros számára.

A város erején felül támogatta az 1848-as forradalmat. Kossuth Lajos 1848. szeptemberi toborzó útjának második állomása volt Nagykőrös. Két huszárezred szervezése is folyt itt a szabadságharc alatt. A szabadságharc bukása után sötét fellegek tornyosultak Nagykőrös égén is. Az addigi vezetést félreállították és olyan embereket juttattak hatalomra, akik az új politikai rendszer számára elfogadhatónak bizonyultak, akik azonban nem ártottak Kőrös városának. Ennek is köszönhető, hogy a megtorlás viszonylag enyhe volt. Az önkényuralom németesítő politikája legfőképpen a magyar nemzeti kultúrát veszélyeztette. Elsősorban a nemzeti nyelvű oktatást, melynek egyik fellegvára éppen az iskolái révén ismert Nagykőrös volt. A Thun-féle oktatási rendelet kendőzetlen célja a németesítés, az egységes német nyelvű oktatás bevezetése. A főgimnáziumot is ez a veszély fenyegette, viszont az egyház anyagi ereje lehetővé tette, hogy saját erőből szerezzen nagyobb létszámú tanári kart.

Arany János 1851 őszén költözött Nagykőrösre a református gimnázium irodalom tanári székének elfogadására. Költői fénye bearanyozta a tudós tanári karral működő gimnáziumot és Nagykőrös városát egyaránt. A református egyházi iskola, illetve tanárainak működése hírnevet adott Nagykőrösnek. A kiegyezést követően jelentős átalakulás ment végbe, amely a polgári fejlődés irányába hatott.

Az 1870-ben végrehajtott közigazgatási átszervezés során Nagykőrös még a szabadalmas mezővárosi címet kapta meg, azonban ezt csupán 1872-ig viselte, amikor rendezett tanácsú városi jogot kapott.

1897-ben a vasút melletti telephelyen megalakult a Gschwindt-féle szeszfőzde. Ebből nőtt ki a 20. század folyamán a város legjelentősebb ipari létesítménye, a 111 évig fennállt Nagykőrösi Konzervgyár. A század elején virágzó Nagykőrös társadalmi-gazdasági, kulturális fejlődését az 1914 nyarán kirobbantott első világháború akasztotta meg. Az értelmetlen véráldozat több mint ezer ember pusztulását követelte Nagykőröstől.

A város súlyos emberáldozatokat szenvedett a II. világháborúban is. Nagykőrösre 1944. november 2-án vonult be a szövetséges haderő szovjet egysége. A városban jelentéktelen katonaság állomásozott, s az előrenyomuló szovjet hadsereg ellenállásba nem is ütközött. Ennek köszönhetően, háborús rombolás nem sújtotta Nagykőröst, csupán az ingó vagyon szenvedett nagyobb károsodást. Az 1949-es kommunista hatalomátvétel után a kézműiparosok elvesztették önállóságukat. A különböző szakmák képviselőit Kis-ipari Termelő Szövetkezetekbe (KTSZ) kényszerítették. A malmokat államosították. Szövetkezetekből alakították meg az ÁFÉSZ-t. A kiskereskedők bezárták boltjaikat.

Az 1990-es politikai rendszerváltás alapjaiban változtatta meg a "szocialista" viszonyokat. A demokrácia jegyében újra érvényesül az egyéni tulajdon, vállalkozás, a mezőgazdaságban, iparban, kereskedelemben egyaránt.

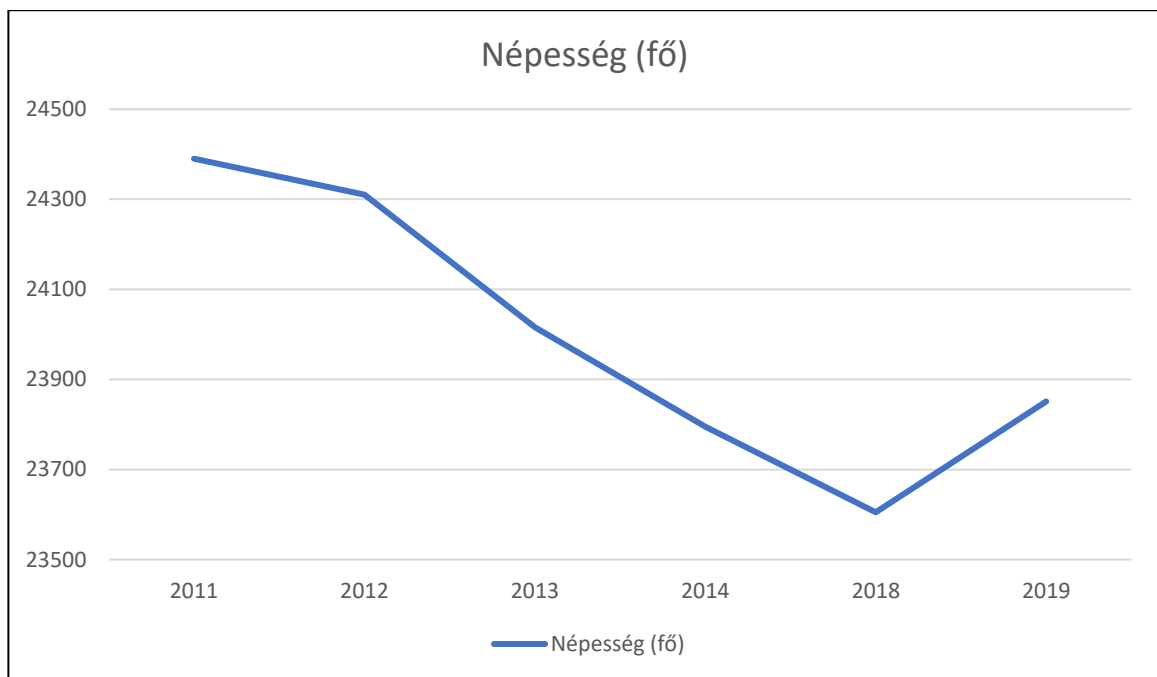
2.2 Lakosság, demográfia

A város neve az itt található kőrisfától származtatható. A múzeum előtti ősparkban állnak legszebb példányai. A város címer is a kőrisfát ábrázolja. Nagykőrös sajátos mezővárosi arculatát a műemlékek, műemlék jellegű és városképileg jelentős épületek adják, amelyek a város több évszázados múltját tükrözik. Vonzáskörzete viszonylag kicsi, de jelentős a külterületi, tanyás ingatlanok száma. A Kiskunság peremének homokvidéke meghatározza az itt élők mezőgazdasági munkáját.

A népesség alakulása a következő táblázatban látható:

1. táblázat: Nagykőrös város népessége (2011-2019)

Megnevezés	2011	2012	2013	2014	2018	2019
Népesség (fő)	24 390	24 310	24 016	23 795	23 605	23 851
Népsűrűség (fő/km ²)	107,00	106,65	105,36	104,39	104	105

2. ábra: Nagykőrös város népessége adott években (fő)

2.3 Természetföldrajzi adottságok

2.3.1 Fekvés, domborzati viszonyok

Nagykörös Pest megye területén helyezkedik el, Budapesttól kb. 90 km-re délkeletre, a két szomszéd várostól egyaránt kb. 15 km-re lévő Cegléd és Kecskemét között. A tájegység a Pilis-Alpári-Homokhát kistáj része. A kistáj Bács-Kiskun, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyében helyezkedik el. Területe 1307 km². Legnagyobb része az enyhén hullámos síkság orográfiai domborzattípusba sorolható, kisebb részei (a Körös-ér és Kocsér környékén) elgátolt mélyedésekkel, szikes laposokkal mozaikszerűen tagoltak. A felszínt borító félig kötött homokformák Cegléd-Csemő vidékén a legváltozatosabbak. Horizontálisan gyengén szabdalt, a hosszanti vízlevezető laposok Ny-ÉNy-K-DK-i irányúak.

Területi hasznosítási módok a következők:

2. táblázat: A település felszínborítottsága (2014)

Kategória	Terület (ha)
Belterületek, városi zöldterületek	882,65
Egyéb mesterséges felszín	1090,41
Kistáblás szántóföld	326,63
Nagytáblás szántóföld	8 559,70
Tanyás térségek	92,38
Természetes gyepek	709,66
Intenzíven használt gyepek	1 315,40
Egyéb mezőgazdasági terület	153,52
Erdő ültetvény	8,98
Természetes erdők	8 671,25
Vizenyős terület	9,10
Szőlő	128,13
Gyümölcsös	846,60
Összesen:	22794,40

2.3.2 Földtani viszonyok

A változatos felszínű, helyenként 5-6 km mélyre süllyedt medencealjzatot D-en főleg alsó-kréta vulkáni és vulkano-szediment-képződmények, É-n pedig metamorfitek alkotják. Az utóbbira jelentős vastagságban miocén vulkáni anyagok települtek. A felszín közel 2/3-át pleisztocén, a DNy-i és DK-i részen holocén, (ill. késő-glaciális korú), általában 0,1-0,2 mm-es átmérőjű, osztályozott futóhomok fedti. Vastagsága igen eltérő (1-10 m), Ny-i irányba növekvő, gyakran lösziszapos rétegekkel tagolt. Ezekben a felszíneken nyers homok, ill. kötött homoktalajok jöttek létre. Cegléd-től ÉK-re és DK-re nagyobb kiterjedésű összefüggő lösziszapos, löszös, homokos-löszös képződmények találhatók a felszínközeli (10-15 m-ig). A dombsági peremeken ezek

nagyobbrészt áthalmozottak. Mozaikszerű elhelyezkedésben — az alacsony árterekhez és a mélyfekvésű laposokhoz kapcsolódva — agyagos, ill. szikes területek azonosíthatóak. Ez a rétegsor É-on pannóniai agyagra, D-en pleisztocén hordalékkúppanyagra rakódott.

Nagykőrös a Duna-Tisza közén, Pest megye déli részén elhelyezkedő mezőváros, Budapesttől kb. 90 km-re délkeletre, a két szomszédvárostól egyaránt kb. 15 km-re lévő Cegléd és Kecskemét között. A város tengerszint feletti magassága 115 m körüli, szinte teljes síkság, a kőrösiek által Strázsa dombként emlegetett homokbucka is mindössze 11 m magas. Az évszázadokkal ezelőtt mocsaras, tavas részek mára kiszáradtak, egyetlen folyóvize a Kőrös-ér. Legközelebbi folyó a Tisza, mely több mint 30 km-re található.

Magyarországot természetföldrajzi adottságai alapján, nagytájakra, azon belül középtájakra, a középtájakat kistájcsoporthoz, majd a kistájcsoporthoz kistájakra osztották fel. Az MTA Földrajztudományi Kutató Intézete 1990-ben elkészítette eme felosztás szerint Magyarország kistájainak kataszterét, mely tartalmazza a kistájak domborzati, földtani, éghajlati, vízrajzi adottságait, növényzetének, talajainak ismertetését, sajátos táji adottságait és tájtipológiai összegzését. Nagykőrös település a Pilis-Alpári-Homokhát kistáj területén helyezkedik el, változatos élővilággal rendelkezik.

A felszín közel 2/3-át pleisztocén, a DNy-i és DK-i részen holocén (ill. későglaciális korú), általában 0,1-0,2 mm-es átmérőjű, osztályozott futóhomok fedi. Vastagsága igen eltérő (1-10 m), Ny-i irányba növekvő, gyakran lösziszapos rétegekkel tagolt. Ezekben a felszíneken nyers homok, ill. kötött homoktalajok jöttek létre. Cegléd-től ÉK-re és DK-re nagyobb kiterjedésű összefüggő lösziszapos, löszös, homokos-löszös képződmények találhatóak a felszín közelében (10-15 m-ig). A dombsági peremeken ezek nagyobb részt áthalmozottak. Mozaikszerű elhelyezkedésben – az alacsony árterekhez és a mélyfekvésű laposokhoz kapcsolódva – agyagos, ill. szikes területen azonosíthatóak. Ez a rétegsor É-on pannon anyagra, D-en pleisztocén hordalékkúp-anyagra rakódott. Potenciális szeizmicitása átlag feletti. Lokális jelentőségű hasznosítható ásványi nyersanyagaik közül a ceglédi téglagyag és a ceglédi, nagykőrösi falazó és vakoló homok érdemes említésre.

2.3.3 Talajtani áttekintés

A kistáj 12 talajtípusából a futó- és a humuszos homoktalajok, a barnaföldek, a csernozjom jellegű homoktalajok, a réti talajok többsége, vagyis a homokon képződött talajfélések az összterület kb. 80%-át teszik ki.

A futóhomok talajok a kistáj D-i nyúlványán borítanak nagy, összefüggő területet.

A gyenge termékenységű (int. 15-40) és bizonytalan hozamú humuszos homoktalaj a táj legkiterjedtebb (40%) talajtípusát képezi.

A homokon képződött barnaföldek (7%) Pusztavacs környékén alkotnak nagyobb összefüggő területet. Termékenyséjük gyenge (ext. 25-40; int. 35-55), főként (75%) erdőterületként hasznosíthatók.

A néhány kisebb foltban előforduló csernozjom jellegű homoktalaj kis területen (1%) fordul elő. Erdőként (35%), szántóként (45%) és gyepként (20%) jöhet számításba.

A réti talajok részaránya 21%. Lössös változatuk aránya <5%, amelynek termékenysége 50-75 talajminőségi kategória, míg a homokon kialakult változaté 25-50 (int.). Szántóként 50%-ban, rét-legelőként 35%-ban, erdőterületként pedig 15%-ban hasznosulhatnak. A lápos réti talajok (2%) gyephasznosítása a meghatározó (60%).

A löszös alapkőzeten kialakult réti csernozjomok (4%) a táj legtermékenyebb talajai, a főbb gazdasági növények stabilan kiemelkedő hozamaival (int.> 125). Területük 80%-a lehet szántó. Mélyben sós változataik (5%) szántóként kb. 45%-ban hasznosíthatók. Termékenyséjük a mechanikai összetételtől függ. A könnyebb mechanikai összetételűek aszályérzékenyséjük miatt gyengébb termékenyséűek. A löszös alapkőzeten képződött szikes talajok (8%) szoloncsák-szolonyecekből (2%), réti szolonycékből (3%), sz tyepesedő réti szolonycékből (1%) és szolonyeces réti talajokból (2%) tevődnek össze. Természetes termékenyséjük igen gyenge (int. 10-30). Főként szikes rétek és természetvédelem alatt álló, legelőként hasznosított területek. A legeltetés a természetvédelem részét képezi, mert stabilizálja a gyepszukcessziót.

A 85 és 146 m közötti tszf-i magasságú kistáj a Pesti-síkság D-i teraszos vidékétől a Tisza mentéig húzódik, ÉNy-DK-i csapással. Az egykori hordalékkúp felszíne kis relatív reliefű (átlagos érték 2-4 m²/km közötti), főként szélhordta homokkal fedett. Legnagyobb része az enyhén hullámos síkság orográfiai domborzattípusba sorolható, kisebb részei (a Körös ér és a Kocsér környékén) elgátolt mélyedésekkel, szikes laposokkal mozaikszerűen tagoltak. A felszínt borító félig kötött homokformák Cegléd-Csemő vidékén a legváltozatosabbak. Horizontálisan gyengén szabdalt, a hosszanti vízlevezető laposok NyÉNy-KDK-i irányúak.

2.3.4 Éghajlat

A mérsékelt meleg és a meleg határán fekvő kistáj, de D-en már kifejezetten meleg. Az egész kistáj száraz éghajlatú. Az évi napsütés összege É-ről D-re 2000 órától 2040 óráig nő. Nyáron 800 óra körüli, télen 190 óra napfénytartam a jellemző.

A kistáj évi középhőmérséklete kb. 10 °C, D-en a 10,5 °C-ot is eléri. A fagymentes időszak hossza 196-204 nap körül van.

Az évi csapadékösszeg 510 és 530 mm közötti, a vegetációs időszakban 300-310 mm, D-en 310 fölött. A hótakarós napok átlagos évi száma 32-35, a legnagyobb átlagos hóvastagság 18 cm körüli. Az ariditási index 1,32-1,36.

Az uralkodó szélirány az ÉNy-i, második helyen — főleg ősszel — a K-i, DK-i szél áll. Az átlagos szélsébség 2,5-3 m/s közötti. A meleg, száraz éghajlat csak a kisebb vízigényű növényeknek kedvez.

2.4 Vízgazdálkodás

2.4.1 Vízirajz, felszíni vízhasználat

A nagy területen elnyúló kistájat számos, a Tiszához vezető vízfolyás keresztezi, így ÉNy-on a Gerje felső szakasza (34,5 km, 357 km²); aztán a Körös-ér (52 km, 560 km²) vízrendszere, amelynek nevezetesebb tagjai: Gógány-ér (17 ha, 51 km²), Kürtilaposi-csatorna (15 km, 127 km²), Csukás-ér (25 km, 44 km²). Ezeket követi a Pejtsík-csatorna (10 km, 199 km²). ÉNy-on a Duna-völgyi-főcsatornába folyik le az Újhartyáni I. sz. (12 km, 97 km²) és a II. sz. (14 km, 82 km²) csatorna. Száraz, gyér lefolyású, erősen vízhiányos terület.

2.4.2 Felszín alatti vizek, felszín alatti vízhasználat

A „talajvíz” kémiailag túlnyomóan kalciummagnézium-hidrogénkarbonátos jellegű, bár Cegléd és Nagykőrös között a nátrium is nagy területen jelenik meg. Keménysége 15-25 nk°, szulfáttartalma 60 mg/l alatt van, de a városok környékén magasabb.

3. táblázat: Nagykőrös tisztított szennyvíz adatai (2018)

**Nagykőrös Szennyvíztisztító Telep
tisztított szennyvíz jellemző minőségi adatai**

Komponens neve	mértékegység	jellemző érték	határértéke
pH	-	7,66	6,5-9,0
Kémiai oxigénigény (dikromátos)	mg/l O ₂	nem kimutatható	75
Biokémiai oxigénigény (BOI)	mg/l O ₂	nem kimutatható	25
Zsír és olajtartalom (SZOE)	mg/l	nem kimutatható	15
Összes lebegőanyag-tartalom	mg/l	2	50
Ammónium-N	mg/l	0,54	10
Nitrogén (szervetlen)	mg/l	4,89	40
Nitrogén (összes)	mg/l	6,5	50
Foszfor (összes)	mg/l	1,60	5
Aktív klór	mg/l	nem kimutatható	2
Szulfidion	mg/l	nem kimutatható	0,01

A rétegvíz mennyisége csekély, az artézi kutak száma nagy. Nem csak a vízellátást, hanem helyenként az öntözést is szolgálják. A sekély kutak ritkán bővizűek, de nagyobb mélységből igen

nagy vízhozamokat is kapnak. Számos hévízű kútja közül a ceglédi 61 °C-os, a lakiteleki 57 °C-os, a tiszakécskei 63 °C-os. Általában nátrium-kloridos jellegűek. A Tiszakécske melletti Kerekdomb kútjának vize ásványvíz.

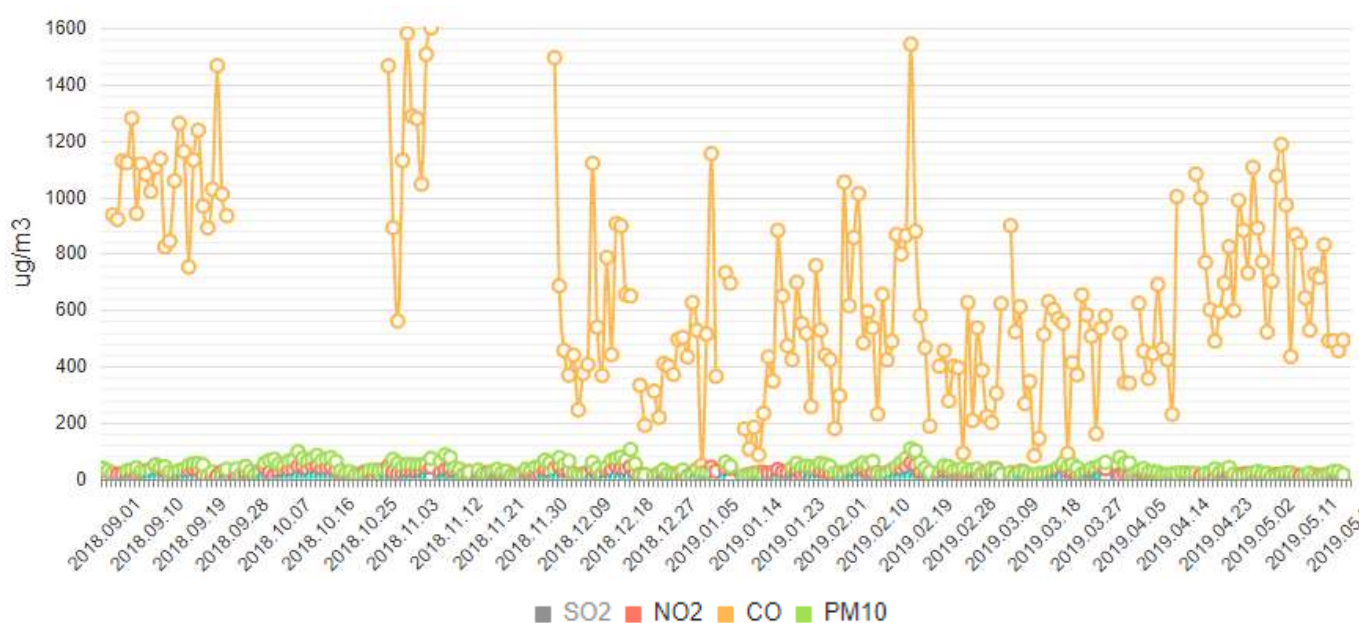
3 A környezeti elemek állapotának bemutatása

3.1 Levegőminőség

A környezeti levegő szennyezettségét az ipari-, szolgáltatói tevékenységekből, lakossági fűtésből, valamint a közlekedésből származó légszennyező anyagok együttesen határozzák meg. A szennyező ipari tevékenységek, forgalmas közlekedési útvonalak közelében a szennyező anyagok koncentrációja lényegesen magasabb, mint a szennyező forrásoktól távol.

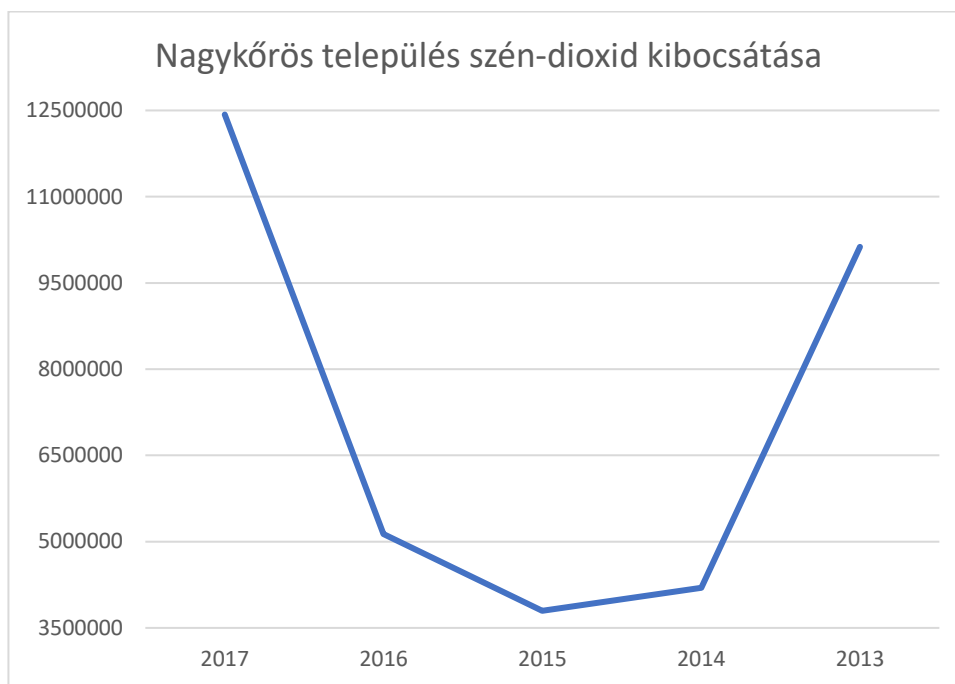
A jelenlegi levegőminőség meghatározásához az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat automata immissziós mérőállomásainak méréseinek felhasználásával a vizsgálati területre interpolált 2018 évi adatait használtuk fel. A háttérszennyezettséget így döntően a legközelebbi mérőállomások adatai alapján határoztuk meg (Kecskemét).

4. táblázat: Kecskeméti automata mérőhálózat eredményei (forrás: Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat)

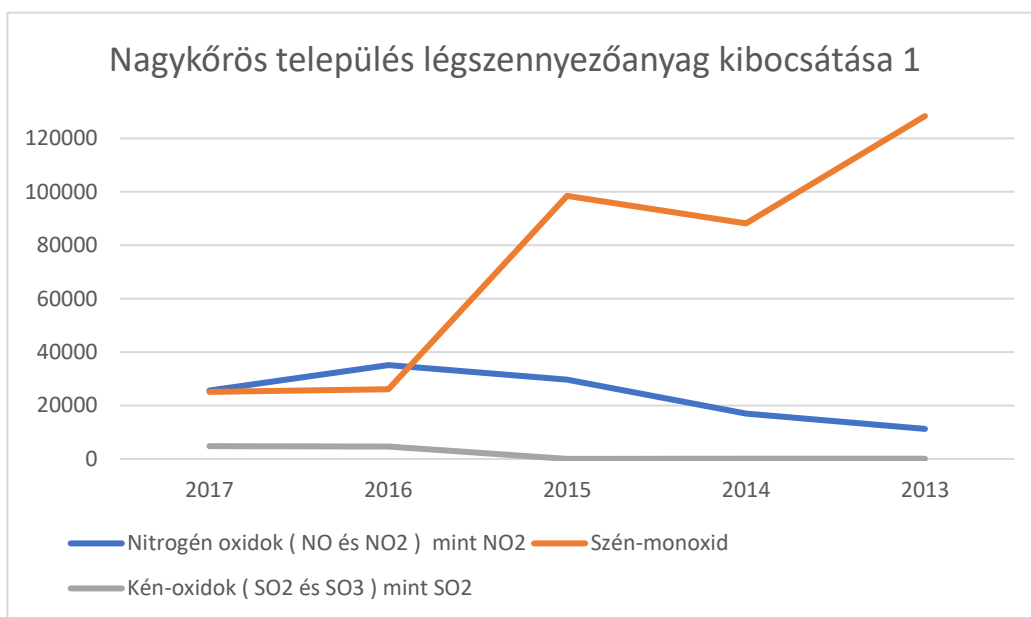

A legnagyobb forgalmat a 441 számú fő közlekedési út bonyolítja. A város központjában lévő autóbussz pályaudvar jelentős lokális légszennyezőanyag terhelést jelent a környező lakosság és mellette működő óvoda számára. A város levegőjét terhelő kibocsátások döntő többsége 10-20 méter magas, ipari termelőüzemi kürtőkön keresztül történik. Szezonálisan jelentkezik a lakossági fűtési eredetű kibocsátás, amely a gázfűtésre való áttéréssel jelentősen mérséklődött. A jelentős kibocsátók Nagykőrös levegőjét elsősorban fűtési eredetű (CO, NO_x) szennyeződések terhelik.

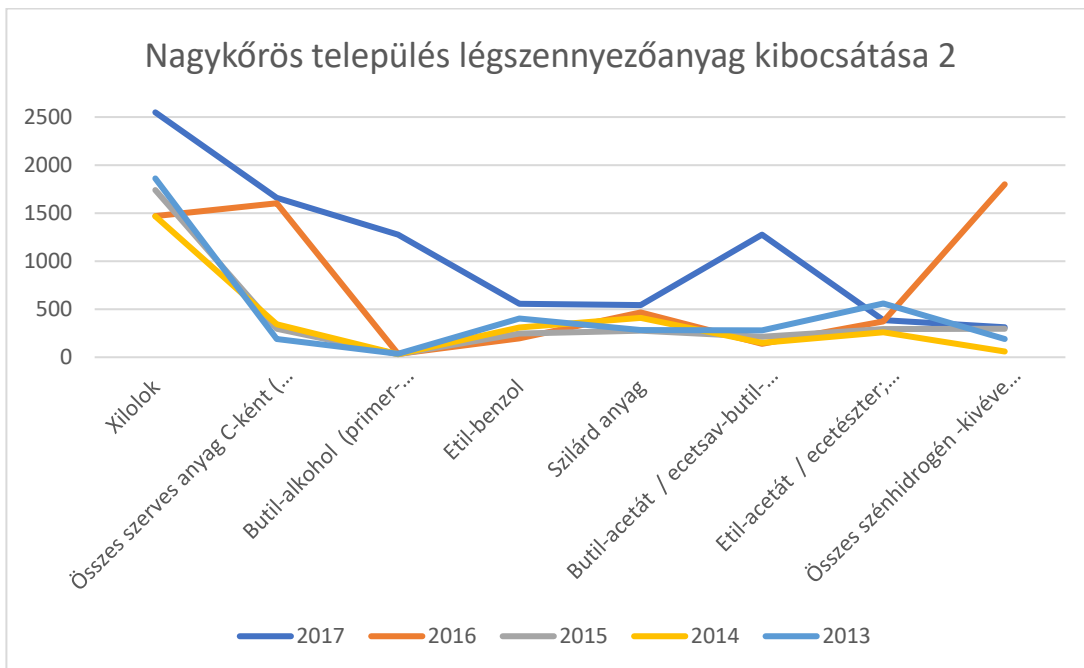
Az OKIR rendszerben tárolt légszennyezőanyag kibocsájtások éves összesítései alapján a következőkben bemutatjuk az utóbbi 5 évben kibocsátott szennyezőanyagok mértékét.

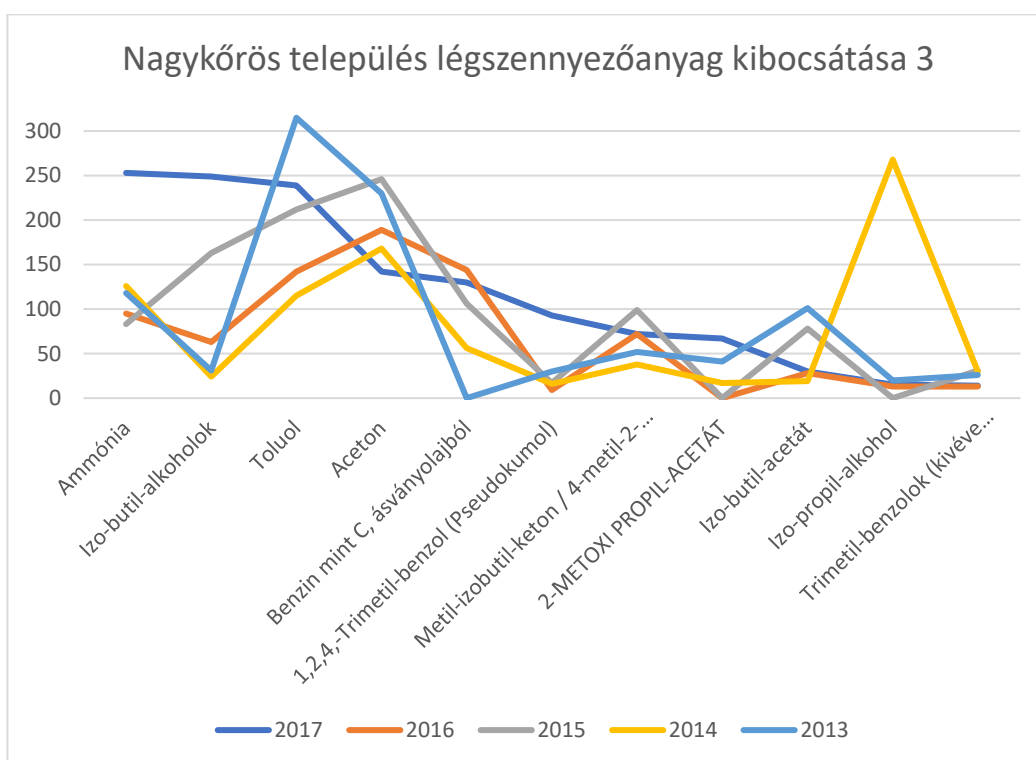
3. ábra: Nagykovács település szén-dioxid kibocsátása (2013-2017)

4. ábra: Nagykovács település légszennyezőanyag kibocsátása (NOx, CO, SOx)

5. ábra: Nagykőrös település légszennyezőanyag kibocsátása (2013-2017)

6. ábra: Nagykőrös település légszennyezőanyag kibocsátása (2013-2017)

3.2 Vizek

A környezetvédelem egyik fontos feladata a víz védelme. A vizek mennyiségi és minőségi védelmét, valamint a fenntartható vízkészlet-gazdálkodást biztosítanunk szükséges, és az esetleges károsodásokat meg kell előzni. A lakosság tájékoztatása nem mindig megfelelő, ösztönözni kell a vízbázisok védelmére, a takarékos vízhasználatokra, a szennyvízgyűjtés-

elvezetés- tisztítás fontosságára, a vízi környezet megóvására.

1994. január 1-től a felszíni vizek minősítése a MSZ 12749 szabvány szerint történik hazánkban *(A szabvány a 10/2010. (VIII. 18.) VM rendelet értelmében részben módosult)*. A szabvány vízfolyásonként az országos törzshálózat keretében írja elő a mintavételek helyét, és annak gyakoriságát, és meghatározza felszíni víz minősítésének szempontjait. Az országos törzshálózati mintavételi helyhez tartozó mérési pont a településen nem található.

A város közigazgatási területén található a Kőrös-ér, valamint 4 állóvíz. Állóvizek közül három belterületen és a Tőzeges-tó a településtől ÉNy-ra. A belterületi állóvizek a Csónakázó-tó, a Sóki gödör és a régi Strandfürdő-tó. A Sóki-tó –érvényes vízjogi engedéllyel szabályozott módon történő- feltöltése és megszüntetése folyamatban van, a többi tó magántulajdonban van.

A településen található ipari üzemek leggyakrabban a közcsatornán keresztül a települési kommunális szennyvíztisztítóba vezetik – szükség esetén előtisztítás után – a keletkező szennyvizeket. Azonban a felszíni vizek terhelésének alakulása nagyobb mértékben függ a települési szennyvizektől, mint a közvetlen ipari kibocsátóktól. Természetesen a települési szennyvizek tartalmazzák a közvetett ipari kibocsátók szennyezőanyagait is.

Rendkívüli vízszennyezések az elmúlt években nem történtek.

A felszíni és felszín alatti vizek védelmének érdekében a városnak be kell tartani a „felszíni vizek minősége védelmének szabályairól” szóló 220/2004 (VII.21) Kormány rendeletet, valamint a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004 (VII.21) rendelet szabályait. A vizek hasznosítását, védelmét, és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó 147/2010 (IV.29) Korm. rendeletet, valamint a műszaki szabályokról szóló 30/2008 (XII. 31) rendeletet is be kell tartania az Önkormányzatnak.

További betartandó rendeletek:

- **a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006 (II.7.) Korm. rendelet**
- **az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008 (IV.29) rendelet**
- **a szennyvizek és szennyíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól szóló 50/2001 (IV.3) Korm. rendelet**

A szennyvíz és csapadékvíz elvezetésére, tárolására vonatkozóan az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997 (XII. 20) Korm. rendelet előírásait kell figyelembe venni.

3.2.1 Csatornázottság, csapadékvíz elvezetés

A szennyvíz elvezető rendszer és a vezetékes ivóvízhálózat mindenhol kiépült a településen, a szolgáltatott ivóvíz minősége jó. Megállapítható, hogy a kellő vízkezelési technológiák, vas-, mangántalanítás, ammónium-ion eltávolítás, gáztalanítás szakszerű üzemeltetése mellett a lakosság egészséges ivóvízzel való ellátása hosszútávon biztosítható. A Város területén jelentős csapadékvíz-elvezetési projektek zajlottak az elmúlt évtizedben. A klímaváltozásra történő felkészülés érdekében azonban már nemcsak a csapadékvíz elvezetés kell, hogy előtérbe kerüljön, fontosabbá kell, hogy váljon a víz visszatartása a területen. Ezt indokolja a Homokhátság eddig is kedvezőtlen és folyamatosan romló vízháztartásbeli helyzete.

3.3 Talaj, felszínborítottság

A településen előforduló talaj típusok: mészlepedékes csernozjom, csernozjom jellegű homok, humuszos homok, csernozjom barna erdő talaj. Az alábbiakban bemutatjuk a település jellegzetesebb talajtípusait.

A földtani közeg védelme szempontjából a városnak az 1995. évi LIII. törvény szerint környezetkárosítás bekövetkezése esetén minden lehetséges intézkedést meg kell tenni a környezetkárosodás enyhítésére, és kárelhárítást kell végezni. Környezetkárosodás esetén köteles az eredeti állapot visszaállítására. Ha a szennyezés pontszerű szennyezőforráshoz kapcsolódik, akkor kármentesítést kell végezni.

Csernozjom talajok

E főtípusban azokat a talajokat egyesítjük, amelyekre a humuszanyagok felhalmozódása, a kedvező, morzsalékos szerkezet kialakulása, a kalciummal telített talajoldat kétirányú mozgása a jellemző. E talaj jellemzők az ősi füves növénytakaró alatt bekövetkezett talajképződés eredményei (a zárt fűtakarón belül egyes fák vagy kisebb facsoportok előfordulhatnak).

Mészlepedékes csernozjom

Nemcsak hazánk, hanem az egész Duna-völgy jellegzetes talajképződménye. Elnevezésüket a szelvényükben általában 30-70 cm között jelentkező mészlepedékről kapták, mely a szerkezeti elemeket, vagyis a talajmorzsákat vékony, penészhez hasonló hártya alakjában vonja be. A lepedékes réteg - különösen szárazon - világos színű, szürkés árnyalatú, és igen könnyen esik szét szerkezeti elemeire. A mészlepedék e talajtípus sajátos dinamikájának következménye, melyben váltakozva következnek a kilúgzás, vagyis a szénsavas mész kioldásának és a lepedékképződés, vagyis a szénsavas mésznek a talajoldatokból való kicsapódásának időszakai. A kilúgzás az ősztől tavaszig tartó átnedvesedéssel esik egybe, a lepedékképződés pedig a nyári kiszáradás és a talajoldatok betöményedésének

következménye. Vizgazdálkodása igen jó, mert minden szintjének kiváló a vízáteresztése és víztároló képessége. Kivételt csak a leromlott szerkezetű, elporosodott szántott réteg és a tömődött barázdafenek képez. Ezek megszüntetése különösen fontos. E talajok tápanyag-gazdálkodása szintén jó, a kedvező nitrogénellátottság, foszfátfeltáródás és káliumszolgáltató képesség hatására.

Humuszos homok

Ide soroljuk azokat a talajokat, amelyekben a humuszos szint morfológiailag megfigyelhető, de egyéb jele a talajképző folyamatoknak nem mutatkozik. Általában a humusztartalom 1 % körüli, a humuszréteg vastagsága pedig 40 cm-nél nem nagyobb. A humuszos homoktalajok termékenysége a futóhomokénál jobb. Nagyobb a víztartó, ugyanakkor jó a vízáteresztő képességük. Nehezebben száradnak ki, és így kevésbé vannak kitéve a szél pusztító hatásának. Tápanyag-szolgáltató képességük gyenge.

3.4 Növény és állatvilág

A város külterülete a Duna-Ipoly Nemzeti Park területét képezi. Értékes természeti területeket képeznek a pusztai tölgyes és homoki gyepek mozaikja, ami a legnagyobb és legtermészetesebb állapotban fennmaradt erdőössztyepp és pusztai tölgyes erdő társulás a Duna-Tisza közén. A városhoz tartozó területeken jelentős a Natura 2000 területek nagysága és a Nemzeti Ökológiai Hálózat mindhárom típusú eleme megtalálható a település külterületén. A Pálfája parkerdőben kiépült a pusztai tölgyesek élővilágát bemutató tanösvény és erdei oktatási központ. Több „ex lege” védett lág és kunhalom is található a város területén. Jelentős a vizes élőhelyek nagysága. A pusztai tölgyesben élő famatuzsálemek, mint jelfák helyi védelemben részesülnek. Kiemelkedően magas a település erdőszültsége, mely a jelenlegi országos átlagot és a későbbiekben elérendő országos célállapotot is jóval meghaladja. Az erdők egy része igen értékes természet-közeli pusztai tölgyes. Helyi védelem alatt állnak a nagykorösi Gát térsége, az Orchideás rét, a Strázsadomb és az Idös fák. A szántóterületek aránya az országos átlagnál alacsonyabb (42%), mely igen kedvező a környezetminőség szempontjából, hiszen a szántóterületek biodiverzitása a monokulturális művelés miatt igen csekély. A mezőgazdasági területek egy része parlagterület.

3.5 Természetvédelem, tájvédelem

A város külterületén a természet közeli növényzetet lehetővé tevő (*erdő+gyep+nádas*) művelési ág arány magas, közel 45 %. A természeti állapotokhoz képest jelentősen átalakított felszínek aránya tehát az igazgatási terület alig több mint a fele, ezen belül igen alacsony a kivett területi, 10% alatti arány. Ökológiai szempontból figyelembe veendő, hogy a „kivett”

Nagykörös esetében magában foglal jelentős biológiailag aktív vízfelületeket, vizenyős, mocsaras területek egy részét is, amelyek természetvédelmi szempontból értékes területek.

A város természeti adottságai, mennyiségi és minőségi szempontból is védendő értéket képviselnek, melyet a település az önmagáról kialakítandó képhez mindenképpen fel kell, hogy használjon. Nagykörös, zöldfelületeit tekintve, igen kedvező helyzetű település. Ez részben köszönhető zömmel egyedi telkes beépítettségének, mely a település méretéhez képest nagyarányú magánkerti zöldfelületi hányadot eredményez. Emellett nagy a településen a közterületi zöldfelületek aránya is, ápolt közterületek jellemzik.

Nagykörös város részese a LIFE Európai Unió programnak, melynek célja, hogy pénzügyi támogatást kapnak különböző környezetvédelmi területekre vonatkozóan. A LIFE program Nagykoröson a Pusztai Tölgyesek megőrzésére ad támogatást, melynek keretén belül oktatóközpont és tanösvény is létesült.

3.6 Ökológiai hálózatok, Natura 2000 területek, Nemzeti Parkok

Az Európai Unió természetvédelem legfontosabb eszközei a madárvédelmi **(2009/147/EK)** és az élőhely-védelmi **(92/43/EGK)** irányelv. **A Natura 2000 hálózat az Európai Unió két természetvédelmi irányelve alapján kijelölésre kerülő különleges madárvédelmi területeket és különleges, valamint kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területeket foglalja magába.** A Natura 2000 hálózat célja a közösségi szinten jelentős, veszélyeztetett növény- és állatfajok és élőhely típusok védelme, és ezen keresztül a biológiai sokféleség megőrzése és hosszú távú fennmaradásának biztosítása. A Natura 2000 hálózat kialakítása az Európai Unióhoz való csatlakozás egyik feltétele volt. Az irányelvek átültetése a magyar jogrendbe és a területek kijelölése a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről kormányrendelettel történt meg. A Natura 2000 hálózat által érintett területek (különleges madárvédelmi területek és különleges természetmegőrzési területek) helyrajzi számainak átdolgozott listáját a 14/2010. (V.11.) KvVM r. tartalmazza. A „Nagykörös pusztai **tölgyesek**” **(HUDI20035)**, valamint „**Gógány-és Körös-ér mente**” **(HUDI20022)** különleges természet megőrzési területek, több különálló részterületből állnak, a kijelölés helyrajzi számokhoz rendelt összterülete 3.312 ha, melyből a jelölő élőhelyek több, mint 1.375 hektáron találhatóak. Jelölő élőhelyei az euroszibériai erdőssztyepp-tölgyesek és a pannon homoki gyepek. Jelölő állatfajok a szarvasbogár (*Lucanus cervus*), a nagy hóscincér (*Cerambyx cerdo*), a szarvas ganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*); jelölő növényfajok a tartós szegfű (*Dianthus diutinus*), a homoki kikerics (*Colchicum arenarium*), a homoki nőszirm (*Iris humilis* ssp. *arenaria*).

A Natura 2000 hálózatba tartozó *Nagykörös pusztai tölgyesek* természet megőrzési területen található a legnagyobb és legtermészetesebb állapotban fennmaradt homoki tölgyes az Alföldön. Az Európai Unió LIFE-Természet alapjából nyert támogatásnak köszönhetően 2006 és 2011 között egy átfogó természetvédelmi program valósult meg a területen, melynek célja az itt

előforduló, – a Natura 2000 terület kijelölésének alapjául szolgáló – homoki erdőssztyepp tölgyesek és pannon homoki gyepek hosszú távú megőrzése, illetve ahol szükséges, az élőhelyek helyreállítása.

A Nagykőrös határában elterülő pusztai tölgyesek és gyöngyvirágos tölgyesek egyediségük, természetességük, kiterjedésük alapján egyedülálló értéket képviselnek, nem csupán hazai mércével mérve, hanem egész Európa számára is. Az itt található homoki erdőssztyepp-tölgyes a legtermészetesebb és a legnagyobb összefüggő homoki erdőtömb, ezért megőrzése az utókor számára fontos feladat. Az erdőssztyepppek egykor Európa keleti felének nagy területeit borították. Honfoglaló őseink is ezt a növényzeti típust kedvelték, a vándorlások során az erdők és legelők e sajátos elegyét követve jutottak el a Kárpát-medencébe. Sajnos a mezőgazdaság későbbi térhódítása is éppen ezt a tájtípust számolta fel szinte teljesen, itt-ott hírmondónak meghagyva belőle egy-egy foltot. A XX. század folyószabályozásai a talajvízszint csökkentésével további csapást jelentettek az erdők számára, majd az elmúlt évtizedekben sok állományt cseréltek le akácos és nyaras ültetvényekre. A magyar Alföld még mindig létező homoki tölgyesei kiemelkedően változatos élővilágukkal szigetként bukkannak fel az ültetvények és mezőgazdasági táblák tengerében. A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság a WWF Magyarországgal és Nagykőrös Városának Önkormányzatával karöltve a legnagyobb, legtermészetesebb állapotban megmaradt homoki tölgyesek megőrzését, és ahol szükséges, az élőhely helyreállítását tűzte ki célul. A munka során különböző mértékben leromlott állományokból igyekeznek, a természetesnek megfelelő összetételű és szerkezetű erdőket kialakítani, úgy, hogy azok minél több faj számára nyújthassanak otthont. Több helyen el kell távolítani az agresszíven terjedő idegenhonos növények – más néven özőnnövények – egyedeit, máshol pedig el kell keríteni az állományokat az élelmet kereső, a természetesnél sokkal nagyobb létszámban jelenlévő őzek, szarvasok, vaddisznók elöl, hogy felnőhessen a tölgyek új nemzedéke. Az erdőben tanösvény és oktatóközpont is létesült, így egyre többen megismerhetik az Alföld rejtett értékeit, és megértik, miért olyan fontos közösen megőriznünk unokáinknak. A Nagykőrösi pusztai tölgyesek természet megőrzési terület a Duna–Tisza közti homokhátságon, Nagykőrös város határában található. Budapesttől kb. 90 km-re, Cegléd-től és Kecskeméttől 15-15 km- re fekszik. Az erdőterület Nagykőrös központjához legközelebbi része a Pálfája-erdő, elnevezését a Pálfája nevű hatalmas, ma is élő tölgyről kapta. A Pálfája-erdő a város kirándulóerdeje, sétautakkal, padokkal és egy különleges faépülettel, az Arénával a bejáratánál, amely egykor táncmulatságok színtere volt. Az erdőtömb innen nyúlik északnyugat felé, a várostól kb. 3-4 km távolságban, a hajdani „Pesti út” – a Hantháza felé tartó út – vágja két részre. Az úttól északra fekvő, kisebbik rész a Nagy- erdő”, a délre fekvő nagyobb erdőtömb pedig a „Csókás-erdő” nevet viselni. A Natura 2000 terület egy része a város, más része Csemő község határába esik, egymással többé-kevésbé összefüggő tömböt képezve.

A homoki erdőssztyepp-tölgyesek szárazabb típusait pusztai tölgyesnek, az üdőbb, zártabb változatot pedig gyöngyvirágos tölgyesnek nevezzük. A pusztai tölgyesre jellemző a többé-kevésbé

kiritkuló lombkoronaszint és az alatta megjelenő fejlett cserje- és gyepszint. A szárazabb termőhelyeken az erdős vegetáció a nyílt, pannon homoki gyepekkel váltakozik. Minden szintben nagy fajgazdagsággal találkozunk. A gyöngyvirágos tölgyesek zárt lombkoronaszintjében uralkodó a terebélyes koronájú kocsányos tölgy (*Quercus robur*), de jellemző két hazai nyárfajunk, a szürke nyár (*Populus canescens*) és a fehér nyár (*Populus alba*) is. Kevésbé gyakori fafajok a mezei szil (*Ulmus campestris*), a mezei juhar (*Acer campestris*), a vadkörte (*Pyrus pyraeaster*) és helyenként a bibircses nyír (*Betula pendula*). A kedvező fényviszonyok, megfelelő vízgazdálkodás miatt jól fejlett cserjeszintben gyakori a fagyal (*Ligustrum vulgare*), az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), megjelenik a mogyoró (*Corylus avellana*), a csíkos kecskerágó (*Euonymus europaeus*), vagy a kökény (*Prunus spinosa*). Az árnyasabb, zártabb gyöngyvirágos tölgyesek gyepszintjére jellemző a fűfélék, így a ligeti perje (*Poa nemoralis*) és az erdei szálkaperje (*Brachypodium sylvaticum*) tömeges jelenléte. Gyakran előforduló lágyszárúak a soktérű és a széleslevelű salamonpecsét (*Polygonatum odoratum*, *P. latifolium*), az erdei ibolya (*Viola sylvestris*), a kómagvű gyöngyköles (*Lithospermum purpureo-coeruleum*), és a kertekből is ismert gyöngyvirág (*Convallaria majalis*). A nyíltabb pusztai tölgyesek alatt és a facsoportok közötti gyepfoltokban keverednek a pannon homoki gyepek és az erdők társulásalkotó fajai: homoki csenkesz (*Festuca vaginata*), pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*), a keskenylevelű perje (*Poa pratensis* ssp. *angustifolia*) és az árvalányhaj fajok (*Stipa* spp.). Jellemző a tarka nőszirm (*Iris variegata*), a piros gólyaorr (*Geranium sanguineum*), a bablevelű varjúháj (*Sedum maximum*), koloncos legyezőfű (*Filipendula vulgaris*), szarvaskocsord (*Peucedanum cervaria*), sarlós gamandor (*Teucrium chamaedrys*), közönséges méreggyilok (*Vincetoxicum hirundinaria*), ösztörűs veronika (*Veronica chamaedrys*). A gyepszint fajai közül fontos szerepet játszanak a homokpusztai reliktumok (ún. maradványfajok): a területen Natura 2000 jelölőfajként is szereplő tartós szegfű (*Dianthus diutinus*) vagy a homoki nőszirm (*Iris arenaria*), a fekete kökörcsin (*Pulsatilla nigricans*) a homoki cickafark (*Achillea ochroleuca*), hegyi gamandor (*Teucrium montanum*) és a homoki árvalányhaj (*Stipa borysthenica*). A Nagykőrösi pusztai tölgyesek állatvilága igen változatos, mivel az erdők és a homokpuszták állatvilágának sok faja egyaránt megtalálja életfeltételeit. A tölgyesek állatvilága, különösen rovarvilága szembetűnően gazdagabb, mint a környező idegenhonos faültetvényeké. Alábbiakban néhány jellegzetes állatcsoportot veszünk sorra, hangsúlyozva, hogy a teljes életközösség hosszú távú életképességéhez sok, itt nem tárgyalt faj is jelentősen hozzájárul. A pusztai tölgyesekben található emlősök között nem találunk jellegzetes fajt. A vadak közül azonban említenünk kell a hazánkba vadászati céllal betelepített dámvadát (*Dama dama*), mely területünkön igen magas egyedszáma miatt különösen veszélyezteti az erdők természetes felújulását. A tölgyesek nagyszámú madárfajnak adnak otthont. Az erdők egészsége szempontjából fontos harkályfajok közül a közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*) és a balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*) fordul elő, fészkel továbbá a karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*) és a kis őrgébics (*Lanius minor*). Megfigyelhető a fekete gólya (*Ciconia nigra*) és a darázsölyv (*Pernis apivorus*) is, vagy a különleges színezetű szalakóta (*Coracias garrulus*). A pusztai tölgyesek tölgyön élő lepkéi közül fontosak a tölgyfaszender (*Marumba quercus*), az ezüstfoltos és bélyeges púposzövő (*Spatialia argentea*,

Dryomonía dodonea), a nagy tölgyfaaraszó (Boarmia roboraria), a nagy foltosbagoly (Minucia lunaris), a fekete övesbagoly (Catephia alchymista) és a tölgy zöld sodrólepkéje (Tortrix viridana). Az erdőszegélyek cserjéin fejlődik a kardoslepké (Iphiclides podalirius) és a nagy éjjeli pávaszem (Saturnia pyri).

Az idősebb homoki tölgyesek fontos élőhelyek a száradó ill. korhadó fában fejlődő bogarak számára, mint például a területen Natura 2000 jelölő faj a szarvasbogár (Lucanus cervus) és a nagy hőscincér (Cerambyx cerdo), vagy az orrszarvú bogár (Oryctes nasicornis) és a pompás virágbogár (Potosia aeruginosa) számára. A száraz fatörzsekben gyakran fészkel a kék fadongó (Xylocopa violacea). A pusztai tölgyes élőhelyet biztosít a területen jelölőfaj szarvas ganéjtúró (Bolbelasmus unicornis) számára is. A homoki tölgyesekben nagy egyedszámmal fordulnak elő a jellegzetes gubacsképződményeket okozó gubacsszúnyogok (Cecidomiidae) és gubacsdarazsak (Cynipidae), így például a nagy magyar gubacsdarázs (Andriscus hungaricus). A területen 3 ritka gubacsdarázsfaj együttes előfordulása (Andriscus legitimus, A. mayri, A. nudus) különlegességnek számít.

A település közigazgatási területének több mint 10%-a áll a Gógány-ér, a Kőrös-ér mente, valamint a Nagykőrösi pusztai tölgyesek részeként Natura 2000 oltalom alatt. **A város külterületén országos jelentőségű ex-lege védett lápterület található. A Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben lehatárolt országos ökológiai hálózat magterület, ökológiai folyosó és puffer terület övezetét a város közigazgatási területe több helyen érinti.**

Helyi védelem alatt áll a településen a Strázsadomb, a Gát, valamint a Balaton utcai orchideás területe (összesen: 1,3 ha), valamint négy idős faegyed, melyek a következők:

- Pálfai basafa (0937/6 hrsz)
- Kincses makkfa (0885/15 hrsz)
- Régi basafa (01013 hrsz)
- Dezső Kázmér makkfa (01013 hrsz)

Országos oltalom alatt álló védett természeti terület a településen nincs, azonban ex lege védett lápok, földvár és kunhalom található a településen.

3.7 Zajvédelem

Jelentősebb zajkibocsátással járó ipari tevékenység nem folyik a településen. A legnagyobb zajterhelés a közlekedésből származik, melynek mértéke napszakonként és szezonálisan is változó. Szezonálisan nézve a személygépkocsik részaránya a nyári időszakban magasabb, a tehergépjármű forgalom őszele magasabb (mezőgazdasági áruszállítás miatt). A közúti

közlekedésből adódó zaj a településen átmenő tranzitforgalomból és a belső forgalomból tevődik össze. Nagykörösön a három főközlekedési út (441., 4601,4614.) is keresztül halad, jelentős tranzitforgalmat lebonyolítva. A 2010. évben átadott déli elkerülő út – ami a 441-es számú utat köti össze a 4614-es számú közúttal – a város belterületének forgalomcsökkenését eredményezte, elsősorban a mezőgazdasági járművekét. Ennek révén a zajterhelés is csökkent. Nagykörösön alapvetően mezőgazdasági termékek feldolgozására szakosodott üzemek (Bonduelle, Köröstej, kisebb húsüzemek, édesipari üzemek) találhatóak.

4 Települési és épített környezet állapota

4.1 Infrastruktúra

Arteriális közlekedési hálózati helyzetű, több forgalmi tengelyű terület. ÉNy-i peremén fut az M5-ös autópálya, tőle É-ra a 4. sz. és a 40. sz. főutak, és velük párhuzamosan a Budapest-Debrecen kétvágányú villamosított vasúti fővonal. E főutakat a rájuk merőleges 405. sz. főút köt össze az autópályával. A kistáj középső részét átszelő 441. sz. főút és a vele párhuzamos villamosított egyvágányú vasúti fővonal Kecskeméttel teremt kapcsolatot. A terület DK-i nyúlványát rövid szakaszon metszi a 44. sz. és a 441. sz. főút, valamint a Szolnok—Kiskunfélegyháza vasúti mellékvonal.

4.1.1 Közlekedés

A településen a 441. számú másodrendű főút halad át, amely észak felé Ceglédre (4. sz. főút) dél felé pedig Kecskeméttel biztosít kapcsolatot. Fontos összekötő szerepű az M5 autópálya és a 4. sz. főút között. A településen a Ceglédi út- Szabadság tér- Kecskeméti úton halad át, 2x1 sávosan kiépített. Az út forgalma a belterületi szakaszon igen magas, ami jelentősen zavarja a lakosságot, valamint kiemelten balesetveszélyessé teszi az utat. Jelentős a nehézgépjármű forgalom is. Tervezés alatt van jelenleg az M8 gyorsforgalmi út, ami lehetővé teszi a város elkerülését déli irányban. Az M44-es főút kiépítése folyamatban van. Emellett jelentős a 441. sz. főúton az autópályát díjfizetés miatt elkerülő forgalom is. A 441-es számú és a 4614-es számú közút összekötését biztosító elkerülő út átadása 2010. év szeptemberében megtörtént. Az elkerülő út megvalósításával elsősorban a belterületi teher és mezőgazdasági forgalom csökkent.

Az autóbusz-állomás a Szabadság téren található, 1985-ben épült, 6 kocsiállással, jegypénztárral, információval, váróteremmel és illemhellyel rendelkezik. Állapota megfelelő. Az autóbusz-állomás áthelyezése tervben van, de a kivitelezésre még nincsen konkrét időpont meghatározva.

A térséget a 140. sz. egyvágányú, villamosított, A.2. kategóriájú hazai törzshálózati vonal

érinti. Dél felé Kecskemét – Kiskunfélegyháza – Szeged, északi irányban pedig Cegléd – Budapest (100. sz. vonal) felé biztosít kapcsolatot. A vonal az Európai Unió Transzeurópai Hálózatának is része. A vasútállomás előtti tér rendezése 2009. év novemberében befejeződött, amivel a parkolási problémák jelentősen enyhültek.

A település közlekedésében nagy szerepet játszik a kerékpáros közlekedés. A Nagykőröst Kecskeméttel összekötő teljes kerékpárút szakasz elkészült, az utolsó szakasz átadására 2010. év novemberében került sor. A belterület jelentős részén a 441. sz. főút mellett kerékpársáv található. Az országos főút forgalma jelentős balesetveszélyt jelent a kerékpárosok számára. Az útvonal kiépítése több szakaszból tevődött össze, melyből a legveszélyeztetettebb szakaszok a belterületi határtól (441. sz főút 14+432 kmsz), a belterületi kerékpársáv végéig (Cifrakert 441. sz. főút 15+662 kmsz) volt található. A belterületi szakaszon a kerékpárút a meglévő gyalogosjárda szélesítésével közös gyalog- és kerékpárútként került kialakításra (14+906-15+665 km). 14+432-15+665 km között a nyomvonal 1.233 m hosszon halad.

A Nagykőrös és Cegléd közötti kerékpárút kiépítésére 2019-ben pályázatot adott be az Önkormányzat, melynek elbírálása jelenleg folyamatban van.

4.2 Ivóvízellátás

A település saját vízművel rendelkezik, mely biológiai víztisztítást végez. A kitermelt vizet vas- és mangántalanítás után klórozzák, majd a 2.000 m³-es térszíni tározóba, és a kellő nyomás eléréséhez a 700 m³-es hidroglóbuszba pumpálják. A vízmű teljes kapacitása 3680 m³/nap. A település mindegyik részén kiépült a vezetékes ivóvízhálózat. A városi ivóvízhálózat teljes hossza meghaladja a 126 kilométert.

A szolgáltatott víz mélyfúrású kutakból származó védett rétegvíz, mely tisztítás és fertőtlenítés után kerül a hálózatra.

5. táblázat: Az ivóvíz minőségi összetétele (2019)

Komponens neve	mértékegység	jellemző érték	határérték
pH	-	7,7	6,5-9,5
Ammónium	mg/l	0,52	0,50
Nitrit	mg/l	<0,01	0,50
Nitrát	mg/l	<0,5	50
Klorid	mg/l	4	250
Fluorid	mg/l	0,12	1,5
Bór	µg/l	39	1000
Keménység	CaO mg/l	145	50-350
Vas	µg/l	73	200
Mangán	µg/l	<10	50
Arzén	µg/l	<1	10
Klór (felhasznált fertőtlenítőszer)	mg/l	0,22	3

4.3 Szennyvízkezelés

Az új szennyvíztisztító telep 2012-ben készült el, a technológiára szakmai díjat kapott a település. A szennyvízcsatorna hálózat hossza: 105.608 m, átemelők száma: 3 db. A tisztító telepen alkalmazott technológia: szerves anyag, valamint a nitrogén- és foszfor-tartalmat is eltávolító A²/0 technológiájú eleveniszapos rendszer. Kapacitása 3600 m³/d. Jelenlegi átlagos terhelése 2000-3500 m³/d.

Nagykörös város területén keletkező települési folyékony hulladék teljes mennyisége a KÖVA Zrt. által kerül begyűjtésre és a városi szennyvíztisztító telepen kerül elhelyezésre, illetve tisztításra.

A vizek és a közcélú vízellátási hálózatok fenntartására vonatkozó feladatokról szóló 120/1999 (VIII.6) Korm. rendelet a települési vízrendezéssel összefüggő fenntartói feladatokkal kapcsolatban tesz előírásokat, melynek a város eleget tesz.

4.3.1. Kármentesítés

Nagykörös szennyezéssel érintett területe a 0125 hrsz. alatt található „rég” szennyvíztisztító telep, mely szennyezése által veszélyeztetett területek a Körös-ér, és 0114/42-43, 0114/45 és 0124 hrsz. alatti ingatlanok.

A szennyezőanyagok: nitrit, nitrát, ammónium, szulfát, foszfát, arzén, molibdén.

A KÖVA-KOM Nonprofit Zrt által az Érdi Járási Hivatal részére megküldött műszaki beavatkozási-, és kármentesítési monitoring terv a szennyvíztisztító telepen történt talaj- és talajvízszennyezés megszüntetéséhez dokumentáció alapján a Járási Hivatal Nagykőrös Várost a szennyezéssel érintett terület vonatkozásában felszín alatti víz tekintetében egyetemlegesen beavatkozás elvégzésére és a beavatkozás ideje alatti kármentesítési monitoring végzésére kötelezte.

A beavatkozást folyamatosan dokumentálni kell, melyről félévente jelentést, majd 2022. október 31.-ig záródokumentációt kell készíteni.

4.4 Csapadékvíz elvezetés

Az összegyűjtött csapadékvizet a belvízelvezető csatornába vezetik, a Kőrös-érbe, mely a Tiszába torkollik.

4.5 Áramszolgáltatás

A nagyfeszültségű hálózat (20 kV és 120 kV) 100 %-ban légvezeték. A szekunder hálózat (0,4 kV) 40%-ban légekábel, 60%-ban légvezeték. A település belterületén 100%-ban kiépült a villamos hálózat. A jelenlegi rendszer hosszú távon ki tudja elégíteni a város villamos energia igényét. A hálózat állapota megfelelő, a vezetékek nagy része légekábel, csak a központi részekben van földkábel.

4.6 Hulladékkezelés

A települési szilárd hulladék gyűjtését és elhelyezését a településen a Kőrösi Vagyonkezelő Zrt. végzi. Az összegyűjtött hulladék a ceglédi regionális hulladéklerakóban kerül lerakással ártalmatlanításra. A térségben termelődő hulladék mennyisége folyamatosan növekszik, s az elhelyezésen kívül égető probléma a hulladék szelektív gyűjtése, kezelése. A probléma megoldására Nagykőrös Város Önkormányzata házhoz menő szelektív hulladékgyűjtést vezetett be, gyűjtőszigetes szelektív gyűjtés már csak az üveg frakció esetében van.

A rendszeres hulladékelszállításba bevont lakások aránya 100 %.

Lomtalanítást házhoz menő rendszerben végeznek a településen. Az ingatlan tulajdonosa, birtokosa vagy használója az ingatlanán keletkezett, a kötelező igénybevételi mennyiséget meghaladó, alkalmasszerűen képződött települési szilárd hulladékot- a közszolgáltatás kötelező igénybevételének változatlanul hagyása mellett- bejelenti, majd adott időpontban a KÖVA-KOM elszállítja.

A településen egy 20 000 tonna/év kapacitású – környezetvédelmi hatósági engedéllyel

rendelkező – regionális komposztáló került megépítésre. A nagykörösi komposztálóban 5 db komposztáló prizma került kialakításra. A prizmák méretezésénél egyenletes hulladékmegoszlást és legalább 4 hetes érési időt vettek alapul. A komposztálás alatt a takarófólia mélyedéseibe az előírások szerint beépített érzékelő technológia biztosítja a levegőztetést, a komponensek adatainak ellenőrzését (hőmérséklet, oxigén, nedvességtartalom, nitrogéntartalom) és a ventilációt. Az intenzív érés befejeztével a komposztot az utókezelő térre szállítják. Az utókezelő téren a komposzt érettségi fokától függően különböző ideig tart az utóérlelés, majd ezt követően az utókezelés. A komposztot rostálják, illetve a további felhasználástól függően frakcionálják, esetleg zsákolják.

4.7 Zöldfelület gazdálkodás

Mind a turisztikai fejlesztések, mind a kikapcsolódásra alkalmas, frissebb levegőjű lakókörnyezet kialakítása megkívánja a település parkosítását, a bel- és külterület fásítását. A település területén és környezetében fellelhető zöldfelületek jelentős hatást tudnak gyakorolni a helyi klimatikus viszonyok alakulására.

Nagykörös zöldfelület-gazdálkodása igen kedvezőnek mondható, mivel alapvetően laza szerkezetű beépítéssel bír, a közterületi és magántulajdonú zöldterületek a települési belterület nagy hányadát alkotják. A település zöldfelületi rendszerét a magánkertek, a közparkok, az árokparkok, a fasorok, az út menti zöldsávok, az üzemek udvarai, a temetők, a sportpályák és a közintézmények zöldfelületei együttesen alkotják.

A környezetminőség szempontjából rendkívül kedvező a település nagyarányú erdősültsége, és az összefüggő erdőtömbök a településhez viszonyított fekvése. A jelentős mezőgazdasági területekkel is bíró település magas háttér porszennyezésének kiszűrésében ugyanis az erdőtömbök jelentősége igen nagy. Az erdőtömbök fekvése pedig olyannyira kedvező, hogy az uralkodó széliránynak megfelelően, a város ÉNy-i részén megsűrűrik a levegőt. A település átszellőzését tekintve a Körös-ér zöldsávja szintén előnyös elhelyezkedésű. Nagykörös zöldfelületeiről általánosságban elmondható, hogy ápolt, gondozott zöldfelületek jellemzik a települést. A zöldfelületek többnyire koncentráltabbak, és a település frekvenciáltabb pontjain találhatóak. A régi településszerkezetből adódóan főleg a belvárosban találhatóak olyan szűk utcák, ahol az út menti zöldesítésre, fásításra kevés lehetőség adódik.

A zöldfelületeket tekintve kedvezőnek mondható a város nagyarányú nyílt csapadék-elvezető árokrendszere, mely fontos zöldfelületi összekötő elemet jelent a település nagyobb parkfelületei között. A zöldfelületei elemek értékét a terület nagyságán túl, a biodiverzitás, a növénytakaró sokszínűsége, a növények állapota és kora határozza meg. A település zöldfelületein igen sok nagylombos, egészséges, értékes faegyed található, mely a zöldfelületek esztétikai és környezetminőségi értékét tovább növeli.

A települési zöldfelületek egyik nagyterjedésű frekventált eleme a városközpont területe. A belvárost egymásba fűzött teresedések láncolata jellemzi (Szabadság tér, Hősök tere, Széchenyi tér, Deák tér). a parkok együttes területe igen nagy, mely a környezetminőség és a településkép szempontjából is meghatározó. Szintén nagy felületű egymáshoz közeli parkrendszert alkot a Cifrakert, a Múzeum kertje, a közeli sportpályák és a csónakázó tó. Itt a zöldfelületek helyi klímamódosító hatása pozitív hatást gyakorol a környezetminőségre. A Csónakázó tóhoz és a sportpályához szorosan kapcsolódik a helyi védelem alatt álló orchideás területe. Helyi természetvédelmi oltalom alatt áll továbbá a Strázsadomb és a Gát területe, illetve néhány települési faegyed (Pálfái basafa, Kincses makkfa, Régi basafa, Dezső Kázmér Makkfa). A településen három temető található, összesen 27 ha területtel. A város zöldfelületei közül kiemelkedik a református temető zöldfelületi és kultúrtörténeti értékeivel együtt.

Nagykőrös többszöri alkalommal, utoljára 2018-ban elnyerte A Virágos Magyarország Országos Környezetszépítő Versenyt, így a legszebb és legvirágosabb település lett Magyarországon. A verseny 2019-es nemzetközi fordulójában is részt vesz a város.

4.8 Épített környezet állapota

A városképet a természeti elemek mellett alapvetően az épített környezet határozza meg. Fontos feladatunk a különböző korokból ránk maradt építészeti alkotások megőrzése. Ezek a települések arculatának jellegzetes meghatározói, megfelelő védelmük közös érdekünk. Ez vonatkozik egy-egy épületre, jellegzetes utcasorokra, de a településkép egészére is. Ez alapján az épített környezet még fennmaradt egyedi értékeit helyi védettség alá kell helyezni, annak érdekében, hogy a település múltjának még meglévő, értékes elemei fennmaradjanak.

A város településszerkezetét a jellegzetes alföldi települési hagyományok nagy mértékben meghatározzák. A település tájhasználati hagyományait mindig is az agrárium határozta meg. A város a családi gazdaságokon alapuló birtokszerkezetnek megfelelően gyarapodott, a határában hosszú ideig feltehetően az extenzív gabonatermesztés és a külterjes állattartás volt a jellemző. A település a lakosság gazdálkodó életmódjához igazodóan ún. kétbaltelkes-halmazos szerkezetű. A kétbaltelkes település belső részén -nagyobb udvar és utca nélkül-csupán a lakóházak álltak egykor, melyeket még kerítés sem választott el egymástól. E belső magot körben a szérűskertek övezték. A XVIII. század végétől a XX. század közepéig terjedő időben megszűnt a kétbaltelkes rendszer. A település népességszámának növekedésével a lakóházak építése a kertekben is megindult, és a kert a településsel egybeforr. A település ezáltal körkörös, halmazosan terjeszkedett. A szérűskert lakóhellyé alakult, a lakótelkekre viszont gazdasági épületek is kerültek. A kétféle övezetbe eső telkek nagyságának különbözősége máig emlékeztet a két formára. Az egykori állattartást és extenzív gabonatermesztést a XIX.

század végén felváltotta az intenzív zöldség-, gyümölcs- és szőlőtermesztés. Az új gazdálkodási formák a tanyák kivirágzásának kedveztek. 1930-ban a város lakosságának 40%-a élt tanyákon. A településen és környékén megtermelt zöldségfélék és gyümölcsök jó minősége - annak belföldi és nemzetközi híre- a nagykőrösi lakosság életszínvonalának javulását tekintve és a településkép szempontjából is kedvező volt.

A településen egyaránt fellelhetők a barokk, a klasszicista, az eklektikus, a copf és a szecessziós stílusjegyek is, melyek a település igen sok intézményén viselik még jellegzetes vonásaikat, kedvezően hatva a város arculatára. A belváros egymásba fűződő négy park szellős láncolata, melyek csaknem szabályos négyzetet alkotva határozzák meg a városközpontot

A tanyák – mint településszerkezeti szempontból szintén hagyományosnak tekinthető, speciális, csakis a térségre jellemző települési módok – megőrzése indokolt lenne, bár a tanyás térségek sorsa mindemellett számos szociális, infrastrukturális, és ebből kifolyólag pénzügyi kérdést is felvet. Az infrastrukturális hiányosságok főleg a település keleti részén található tanyavilágot sújtják. A tanyák jelentős hányada leromlott állapotú, azonban egy részük jelenleg jelentős változáson megy keresztül, hiszen a hagyományos tanyás gazdálkodási életforma mellett elkezdtek megjelenni a külterületen az ún. rekreációs célú tanyafelújítások. Ebből a célból sok külföldi is vásárolt tanyát a város külterületén. A településen emellett máig igen nagy a zártkertek aránya.

5 Célkitűzések és feladatok: a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célok, környezeti célállapotok

A Program hosszú távú célkitűzése, hogy hozzájáruljon Nagykőrösben a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek a biztosításához. A helyzetelemzés alapján, a jövőképhez és a hosszú távú célkitűzésekhez kapcsolódóan a Program átfogó céljai:

- a települési élet és környezetminőség javítása
- természeti erőforrásaink és értékeink megőrzése
- a fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése, a környezetbiztonság javítása

Az átfogó célokhoz hozzárendelten kell meghatározni a cselekvési irányokat, intézkedéseket és a végrehajtás eszközeit.

5.1. Zaj és rezgés elleni védelem

- Az új iparterületek kijelölésekor megfelelő előzetes zajvédelmi tervezésre van szükség, amelyben a zajtól védendő lakóterületek és az iparterületek egymáshoz képesti elhelyezkedését tervezik meg.
- A zajkibocsátással járó szolgáltató tevékenységet folytató egységek fokozott hatósági ellenőrzése.
- Önkormányzat lehetőségeinek felmérése (pályázatok figyelése, megírása).
- Zajvédelmi koncepció készítése a település egészére, mely megalapozza az átfogó intézkedéseket.

Határidő: 2024.12.31

5.2. Zöldfelület-gazdálkodás

- A város két tavának állapotát fent kell tartani, mert vizes élőhelyeket és egészséges zöldfelületet jelentenek a város körül.
- További feladat a lakossági akciók számának bővítése, a lakosság minél nagyobb arányban történő bevonása a zöldfelületek területének növelésébe, gondozásába az akcióprogramokon keresztül.
- Fontos a környezetbarát anyagok és technológiák alkalmazásának aránynövelése.

Határidő: 2024.12.31.

5.3. Települési környezet és a közterületek tisztasága

- az utcai gyűjtő edények folyamatos cseréjét, és karbantartását meg kell oldani,
- a jelenleg üzemelő géppark felújítása, korszerűsítése,
- a hulladékgazdálkodás országos jogi szabályozásának módosulása, illetve a helyi igények változása esetén a helyi rendelet módosítása, illetve esetleges új rendeletek megalkotása szükséges.
- A közterületi zöldfelületek fűnyírását megelőzően az elszórt hulladékok összegyűjtése.
- A kiemelt területek takarításán kívül szükség van további burkolt területek bevonására, melyhez a járműpark bővítése indokolt.
- A közterület tisztántartásával kapcsolatos kötelezettségek betartásának fokozott hatósági ellenőrzése szükséges.
- Folyamatosan felülvizsgálandóak a takarítási és síkosság-mentesítési járattervek.

Határidő: 2024.12.31.

5.4. Ivóvízellátás

- A lakosságot tájékoztatni kell a vezetékes ivóvíz használat előnyeiről, meg kell győzni az ivóvízhálózatra való rácsatlakozásról.
- Az ivóvíz minőség-javító beruházás kivitelezésének tervek szerinti befejezése.

Határidő: 2024.12.31

5.5. Települési csapadékvíz-gazdálkodás

- A csapadékvíz-elvezető hálózat által összegyűjtött szennyvizek hatékonyabb tisztítása a Tiszába történő bevezetés előtt. A csapadékvíz elvezető rendszer kiépítési arányának növelése megközelítőleg 100%-ra.

Határidő: 2024.12.31

5.6. Kommunális szennyvízkezelés

- Fontos feladat a csatornahálózatra történő rákötések számának növelése, akár támogatásokkal ösztönözve, akár hatósági úton kikényszerítve a csatlakozást. Szükséges fejlesztések, rekonstrukciók elvégzése.
- **Külterületen a telek tulajdonosa köteles a keletkező szennyvíz, trágya, hígtrágya ártalommentes átmeneti tárolásáról, kijelölt telepre történő szállításáról és hasznosításáról gondoskodni**
- **Közszolgáltatás keretén belül a települési folyékony hulladék összegyűjtésének megszervezése, szállítása és elhelyezése csak a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó 455/2013 (XI.29) Korm. rendelet szerint történhet**
- **Folyamatos félévenkénti dokumentáció és záródokumentáció készítése a "rég" szennyvíztisztító telepről**

Határidő: 2024.12.31

5.7. Településihulladék-gazdálkodás

- Illegális hulladéklerakók felszámolása. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatóval együttműködve önkormányzati programokkal megoldást kell találni az illegális hulladéklerakók alakulásának nyomon követésére, keletkezésének megakadályozására.

- **A háztartásokban, illetve a termelőknél keletkező veszélyes hulladékokkal kapcsolatban be kell tartani a 225/2015 (VIII.7) Korm. rendelet előírásait**
- Civil, önkormányzati, szolgáltatói tevékenység összehangolása a célok érdekében.
- **Az illegális hulladéklerakások helyeinek felderítése, felszámolása, naprakész nyilvántartása, rendszeres helyszíni ellenőrzések ütemezése.**
- **A veszélyes lakossági hulladék gyűjtése érdekében célirányos gyűjtési akciók megtartását kell szorgalmazni.**
- A lakosság tudatformálását segítő akciók, rendezvények szervezése, lebonyolítása
- A szelektív gyűjtőpontok köré térfigyelő kamera elhelyezésének vizsgálata.
- A házi szelektív hulladékgyűjtés gyakorlati megvalósításáról a város és a KÖVA-KOM Nonprofit Zrt. honlapján folyamatos és részletes információt kell adni. A szelektív hulladékgyűjtő rendszer megfelelő üzemeltetése és fejlesztése szükséges.
- A lakosokkal meg kell ismertetni a gyűjtő edényzet használatát, valamint a szállítás időpontját abban a városrészben, ahol élnek. A szelektíven gyűjtött hulladék elszállítása városrészenként a hét más-más napján történik. Ettől függetlenül a szelektív hulladékgyűjtő szigetekre a lakosságnak lehetősége van elvinni a hasznosítható hulladékot.
- Lakossági ismeretterjesztő kiadványok terjesztése.
- A hulladék képződésének megelőzéséhez fontos a komposztálás népszerűsítése. Egyrészt a házi komposztálás népszerűvé tétele, másrészt a komposztálótelep lakossági hulladék átvételének olcsóbbá tétele által valósítható meg. A zöld hulladékból keletkezett komposzt értékes trágya lenne a mezőgazdaságban, ezért a kihelyezést minden eszközzel támogatni kell.
- **A biológiailag lebomló szerves anyag hulladéklerakón történő elhelyezését csökkenteni kell.**
- Részletes tájékoztató kiadványok, füzetek megjelentetése, a honlapon történő a tájékoztatás komposztálás házi megvalósításáról és előnyeiről.
- A komposztálás elterjedésének sikerében nagy szerepet játszik a környezettudatos szemléletformálás.
- A közszolgáltató, illetve a civil szervezetek bevonásával akcióprogramok szervezése javasolt, melynek keretében rendszeresen fel kell hívni a lakosság figyelmét a veszélyes hulladékok elkülönített gyűjtésének fontosságára.
- Folytatni kell az e-hulladék gyűjtési akció hagyományát.
- A területek fejlesztésével együtt járó építkezések, rendezési munkálatok során keletkező hulladékokat a 2012. évi CLXXXV. a hulladékról szóló törvény előírásai szerint kell kezelni, **valamint figyelembe kell venni a törvény előírásait, és a hulladékok kezelésére szóló szabályokat. A kivitelezési munkálatok, és üzemeltetés során képződött**

hulladékokról a jogszabályi előírás szerint nyilvántartást kell vezetni, és adatszolgáltatást kell benyújtani.

- **A területeken keletkező hulladékok átadása csak engedéllyel rendelkező vállalkozásnak történhet, mely engedély meglétéről a hulladék átadását megelőzően meg kell győződni.**

Határidő: 2024.12.31.

5.8. Energiagazdálkodás

- Napenergia, hőenergia hatékonyabb felhasználásának megoldása, terjesztése. Komposztáló telep olcsó használata, házi komposztálás népszerűsítése, a komposztált szennyvíziszap felhasználása a mezőgazdaságban.

Határidő: 2024.12.31

5.9. Közlekedés

- A két gyorsforgalmi út megépülése után súlykorlátozások és sebességkorlátozások bevezetése.
- További kerékpárutak építése. Kerékpártárolók bővítése.
- Járdák folyamatos felújítása, létesítése.
- Útburkolatok felújítása, kátyúk folyamatos javítása.

Határidő: 2024.12.31

6 SWOT elemzés

<u>Erősségek</u>	<u>Gyengeségek</u>
<ul style="list-style-type: none">• településen megvalósult a szennyvíztisztító telep, csatornarendszer építése• hulladékgazdálkodási közszolgáltatás és a szelektív hulladékgyűjtés feltételei• nincsenek számottevő környezetterhelést okozó ipari létesítmények• esztétikus zöldfelületek, parkok, növényzet, jelentős zöld terület• helyben működő rehabilitációs szakkórház• Natura 2000 területek, tanösvények, táji környezet• turisztikailag vonzó város• helyi feldolgozóipar megléte, helyi termékeken alapuló települési gazdaság	<ul style="list-style-type: none">• szelektív hulladékgyűjtés nem kellő népszerűsége• illegális hulladék lerakás• lakosság fűtési szokásai (légszennyező anyagok égetése)• megújuló energiaforrások aránya a lakosság körében• kerékpárutak száma• lakossággal való kapcsolat hiánya a környezetvédelem területén• korszerű informatikai és kommunikációs eszközökre épülő tájékoztató, látogatói információs hálózat hiánya• egyre növekvő gépjármű forgalom a városon keresztül
<u>Lehetőségek</u>	<u>Veszélyek</u>
<ul style="list-style-type: none">• a közcsonna-hálózatba bekapcsolt ingatlanok számának maximalizálása• lakosság általános munkaerőpiaci versenyképességének növelése• a tanyás térségek energetikai fejlesztése• egészségturizmus fejlesztése• ivóvíz rendszer folyamatos karbantartása, korszerűsítése• hatékonyabb energiafelhasználás• az illegálisan lerakott hulladék mennyiségének csökkentése• kerékpárút kiépítése, fejlesztése,• Pályázatokban részvétel a területfejlesztéshez, területrendezéshez szükséges pénzeszközök megszerzéséhez• Lakosság civil szervezeteinek létrehozása, együttműködés kialakítása a hasonló érdeklődésű szervezetekkel,	<ul style="list-style-type: none">• illegális hulladéklerakással szennyező anyagok juthatnak be a talajba• növekvő forgalom zaj, levegő szennyezés

<p>környezetvédelmi tevékenységek elősegítése</p>	
---	--

A legfontosabb általános eszközrendszerek a következők:

- A fenntartható fejlődés települési szinten történő megvalósításának egyik leghatékonyabb eszköze a lakosság szemléletformálása.
- A korszerű környezetgazdálkodás beépítése az önkormányzati intézmények tevékenységébe. (Engedélyeztetési eljárások, tervezés stb.)
- Környezeti állapotrögzítő, megfigyelő rendszerek üzemeltetése, adatbázisok létrehozása szükséges. Az üzemeltetett adatbázisok lehetőséget adnak arra, hogy a település környezetében beállt változásokat nyomon lehessen követni, a beavatkozásokat időben meg lehessen tenni.
- Saját és külső források megteremtése. A külső források megszerzéséhez pályázatokat kell készíteni. A legtöbb esetben a pályázatok saját részt követelnek meg, ezért az önkormányzat feladata, a rendelkezésre álló anyagi forrásokból a saját rész elkülönítése. A környezetvédelmi dologi kiadásokra (tanulmánytervek készítése, mérések, állapotfelmérések, környezeti és környezet-egészségügyi adatok nyilvántartása, informatikai háttér biztosítása stb.), mint szakfeladatra, évente külön költségvetési keretet kell meghatározni.

A környezetvédelmi célú fejlesztésekre, nagy beruházásokra évente külön fejlesztési keretet szükséges biztosítani, mely a programból fakadóan prioritási sorrendben finanszírozza a legégetőbb környezetvédelmi beruházásokat. A környezetvédelemre szánt pénzügyi keretek biztosításáról, valamint a környezetvédelmi fejlesztések, feladatok és beruházások ütemezéséről környezetvédelmi intézkedési tervnek kell gondoskodnia az elkövetkezendő években. Pénzügyi

forrásként megfontolandó egy környezetvédelmi alapítvány létrehozása, melyhez a magánszemélyek a személyi jövedelemadójuk 1 %-ának felajánlásával járulhatnak hozzá.

Fontos a hazai és nemzetközi környezetvédelmi célú pályázati lehetőségek folyamatos figyelemmel kísérése.